

initiativ, og den henvender sig til Himmelev sogns beboere. En betydelig vægt er der lagt, både i henseende til disposition, fremstillingsform og illustrationsvalg, på »før-og-nu"-perspektivet, på mands – kvindes – minde, og på at skabe en fortælle-mæssig nærhedsoplevelse i skildring af de gamle landsbysamfund – Himmelev og Veddelev. Det er en sognebog, der både skal fastholde en fælles erindring og vel appellere til en særlig lokal oplevelse af »tilhør«.

Bogen er resultatet af flere forfatters medvirken – heriblandt indgår der bearbejdede dele af specialer fra RUC lige på den anden side sognegrænsen. Ingeborg Christmas-Møller har været en af de flittigste bidragydere, og først og fremmest på hende hviler skildringen af »det gamle« Himmelev som lokalsamfund. Gode behandlinger af de to landsbyers udskiftning er udsprunget af RUC-specialerne. Nogle afsnit kan forekomme vel kortfattede, og besættelsestiden bliver ren modstandshistorie. Afsnittet om forandringerne i dette århundrede er lykkedes udmærket indenfor de rammer, der er sat.

Himmelev sogns historie er i lay out og hvad angår billedsiden et præsentabelt arbejde, som Roskilde Museums forlag kan være bekendt.

Claus Bjørn

LENNART BERGFELDT: *Experiences of Civilian Resistance: The Case of Denmark 1940-1945*. Uppsala, eget forlag 1993, 451 s., disputats.

Den foreliggende afhandling er en teoretisk analyse af den civile modstand, som den manifesterede sig i besættelsestidens Danmark. Begrebet »civil modstand« signalerer her en politologisk tilgang, der især har været dyrket af freds- og konfliktforskningen i dens bestræbelse på at afdække et alternativ til den militære kamp (i form af krig eller væbnet modstand). Retningen er kendetegnet ved et overordentlig vidtfavnende modstandsbegreb, der i den foreliggende bog uden besvær inkorporerer så forskellige fænomener som illegal presse, strejker, demonstrationer og – samarbejdspolitik.

Indenfor denne ramme gennemfører Bergfeldt en stringent analyse af civilmodstandens strukturelle set-up, dens former (behaviour), resultater (effects) og virkning (effectiveness). Forinden læseren når så vidt, skal han imidlertid gennem et halvt hundrede sider »Theory« og en litteraturbaseret, halvanden hundrede sider lang »History«, der intet nyt tilføjer. Kernestykket »Analysis« afhandles på godt hundrede sider, hvorefter det sætter ind med et uvejr af konklusioner – afsluttende med intet mindre end »policy conclusions and recommendations.« Meget af alt dette forekommer at hvile på sand, men i al sin nomotetiske vidtløftighed formår Bergfeldt dog at omformulere en stribe problemer i relation til besættelsessituationen, og med den sunde skepsis, han udviser overfor sin egen metode, er det slet ikke unyttigt.

En strengt skematisk organisering af stoffet med utallige gentagelser gør ikke just bogen til nogen litterær oplevelse. Dens styrke ligger i teorioversigten og i de omfattende litteraturhenvisninger, der giver en udmærket indføring i forskningsfeltet.

Henrik Dethlefsen